

Уваров А.О.

*здобувач кафедри конституційного права
та порівняльного правознавства
Ужгородського національного університету*

ПОНЯТТЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА КОЖНОГО ВОЛОДІТИ, КОРИСТУВАТИСЯ І РОЗПОРЯДЖАТИСЯ РЕЗУЛЬТАТАМИ СВОЄЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ, ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 41 Конституції України гарантує кожному право володіти, користуватися та розпоряджатися результатами своєї інтелектуально, творчої діяльності [1]. Питання поняття цього конституційного права є одним з найбільш дискусійних серед вчених-конституціоналістів. Воно знайшло своє висвітлення в працях Ю. Бисаги [2; 3], В. Волкова [4], Л. Дешко [5-6], Н. Нечипорук [7]. Водночас, серед науковців немає однастайності в питанні його поняття та змісту.

При дослідженні сутності конституційного права володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної діяльності одним з ключових є питання підходу, який застосовується. Ми однастайні з вченою О. Беляєвською в думці, що конституційні права людини є складним соціально-правовим явищем [8]. Вчена слушно наголошує, що як явище вони (конституційні права) мають двоїстий характер, який полягає в діалектичній єдності його об'єктивної і суб'єктивної сторони [8]. Зокрема, О. Беляєвська доводить, що конституційні права «...виступають і як об'єктивне право (система конституційних норм), і як суб'єктивне право (сукупність правомочностей його суб'єктів). При цьому юридична природа конституційного права людини і громадянина ... може бути розкрита шляхом співставлення об'єктивного права як сукупності норм і суб'єктивного права як можливості людини обирати вид і міру поведінки в рамках закону. В процесі реалізації права відбувається перетворення об'єктивного за своєю суттю змісту правової норми в її суб'єктивне розуміння, а потім у поведінку суб'єкта» [8]. Такої ж точки зору дотримується і Л. Дешко, підкреслюючи, що «...зумовлено це

тим, що саме складовою частиною суб'єктивного права є правомочність. Сукупність правомочностей і виражає міру дозволеної поведінки в цілому. Зокрема, суб'єкт може власними зусиллями досягати бажаного блага, звертатися до зобов'язаної в правовідносинах особи з вимогою про виконання зобов'язань, звертатися до юрисдикційних органів за спонуканням до виконання обов'язку. Юридичні можливості, які складають зміст суб'єктивного права ...безумовно, пов'язані зі змістом правил, з яких складається об'єктивне право ...» [8, с. 145] та інші науковці.

Таким чином, доцільним є застосування цього підходу при визначенні поняття та змісту конституційного права володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної діяльності.

Об'єктивне право кожного володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності – це офіційно виражені та визнані у суспільстві правила поведінки учасників конституційно-правових відносин, пов'язаних зі створенням, володінням, користуванням та розпорядженням результатами інтелектуальної, творчої діяльності, що охороняються державою, згідно з якими поведінка учасників цих відносин оцінюється як правомірна або неправомірна. Новизна результату творчої діяльності та спосіб здійснення інтелектуальної діяльності є невід'ємним сутнісним елементом об'єктивного конституційного права володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності.

Суб'єктивне право кожного володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності – це юридично забезпечена можливість суб'єкта інтелектуальної та творчої діяльності володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності. Забезпечення інтересів творця результату творчої та інтелектуальної діяльності є невід'ємним сутнісним елементом суб'єктивного конституційного права володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Бисага Ю.М., Дешко Л.М. Методологія дослідження конституційного права звертатися до міжнародних судових установ та міжнародних організацій. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юридичні науки». 2016. № 21. С. 14-16.
3. Deshko L., Bysaga Y., Kalyniuk S., Bysaga Y. State Obligations on Provision the Right of Primary Healthcare Doctor for Medical Practice as Entrepreneurship in the Light of Transformation of the Health Care System of Ukraine Georgian. Medical News. 2020. №6 (303). P. 194-199.
4. Волков В., Дешко Л. На захист медичного права. Юридичний Вісник України. 2006. № 8. С. 8.
5. Deshko L. Constitutional right to own, use and dispose the results of intellectual and creative activity: «justified expectation» for obtaining property subject to legal protection. Конституційно-правові академічні студії. 2020. №3. С. 41-48
6. Deshko L. Restitutio in integrum: підходи Європейського суду з прав людини. Порівняльно-аналітичне право. 2018. №5.
7. Бисага Ю.М., Нечипорук Г.Ю., Дешко Л.М. Конституційне право на звернення до Європейського суду з прав людини та механізм реалізації права на виконання його рішень. Ужгород, ТОВ «РІК-У», 2020. 236 с.
8. Дешко Л.М. Конституційне право на звернення до міжнародних судових установ та міжнародних організацій: порівняльно-правове дослідження: Дис. ...докт.юрід.наук: 12.00.02 – конституційне право, муніципальне право. Київ, 2017.